

Del prispevka za gradnjo stanovanj - kot začetna sredstva stanovanjske skupnosti

Tam, kjer je nekoč stala Savska kolonija v Ljubljani, gradijo moderno naselje, ki bo v kratkem imele približno 7.000 prebivalcev. Namesto neuglednih hišic so na tem prostoru že zgradili moderno opremljene stanovanjske hiše in bloke, v katere se je doslej vselilo približno 5.000 ljudi. Prebivalci tega naselja so ustanovili svojo stanovanjsko skupnost.

Preden so ustanovili stanovanjsko skupnost, so izvolili pripravljalnici odbor, ki je med drugim izdelal tudi predlog statuta stanovanjske skupnosti. O tem predlogu so razpravljali na sestankih prebivalcev naselja in šele nato so ga sprejeli. Statut določa naloge, organizacijo, pristojnosti in vse drugo, kar se tiče delovanja stanovanjske skupnosti. Prvi člen statuta pravi: »Stanovanjska skupnost Savskega naselja v Ljubljani je organ družbenega samoupravljanja na področju stanovanjsko komunalne dejavnosti in medsebojne pomoči državljanov.« Statut določa prav tako organizacijo stanovanjske skupnosti. Skupnost ima svoj svet (svet stanovanjske skupnosti), ki šteje 43 članov. Svet je razdeljen na devet odborov: za komunalno graditev, trgovino, uslužnostne delavnice, za graditev šole, za ureditev igrišč in objektov za telesno vzgojo itd. V odbore je bilo izvoljenih sedem do devet ljudi, večinoma gospodarskih in drugih strokovnjakov ter političnih in javnih delavcev, ki stanujejo v naselju. V delo odborov so vključeni tudi pripadniki jugoslovanske ljudske armade kakor tudi odborniki občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Bežigrad, ki stanujejo na terenu te stanovanjske skupnosti. Vključitev odbornikov v organe naselja utemeljujejo s tem, da morajo biti ti odborniki tam, kjer se srečujejo državljani z različnimi problemi in kjer se ti problemi rešujejo. Tako hkrati pomagajo tudi ljudskemu odboru, da lažje spozna in rešuje vsa vprašanja.

Zanimivo je, da ima ta skupnost tudi odbor za izdelavo statuta za pionirske hišne svete in organizacijo teh svetov. Smoter ustanovitve pionirskih svetov je v tem, da bi se najmlajši prebivalci navadili skupnega dela, da varujejo in spoštujejo družbeno premoženje (stanovanja, igrišča, parke, nasade in pod.). Temeljna naloga teh organov upravljanja mladih je v tem, da kot družbeni organi upravljajo športne objekte in naprave, ki služijo predvsem prav mladim. Hkrati bodo odgovorni tudi za objekte in stvari, ki jim bodo zaupane.

V kratkem bo začel delovati tudi odbor za pospeševanje gospodinjstva. V ta odbor bodo vključeni vsi tisti, ki so se tudi doslej najbolj zanimali za delo pri teh vprašanjih. Kasneje bo odbor za pospeševanje gospodinjstva prevzel tudi organiziranje gospodinjstevskih tečajev.

Odbori so začeli izdelovati letošnje delovne programe. V programih je poudarjeno, da je potrebno predvsem do kraja zgraditi naselje, nato urediti omrežje cest, ki vodijo k hišam, ustanoviti najnujnejše

uslužnostne obrtne delavnice, trgovinsko omrežje itd. Uslužnostne delavnice bodo večinoma delale v popoldnevih urah, s skupnostjo pa bodo v pogodbenem razmerju.

Za uresničenje nalog, ki jih določajo programi, se postavlja tudi vprašanje materialnih sredstev. Za ustanovitev in začetek dela uslužnostnih delavnic bodo uporabili del sredstev 10-odstotnega prispevka, ki se vplačuje v stanovanjski sklad občinskega odbora. Občina se bo namreč za leto, dve odpovedala tem sredstvom, da bi se delavnice okrepile. Sredstva, ki jih bo skupnost dobivala za usluge, bo porabila za razširitev dejavnosti delavnic in reševanje drugih problemov naselja.

V. St.

Ukrepi občinskih odborov v Sarajevu in razdelitev dohodkov

Znano je, da so mnoge gospodarske organizacije lani razdelile po več plač presežka (nekatera celo vsak mesec tudi po eno plačo). Na področju občine Center v Sarajevu je več desetih podjetij razdelilo po šest, osem in tudi več plač nad plačami po tarifnem pravilniku. Ljudski odbor občine Center je pogosto analiziral ta pojav in ugotovil, da so kritike državljanov in tiska o neopravičenem povečanju cen tekstilij, galanterijskega blaga in gostinskih uslug večinoma upravičene. Glede na predpise uredbe o razdelitvi dohodka pa so bile možnosti ljudskega odbora, da bi preprečil te težnje k zvišanju cen, precej omejene.

Aktivnost občinskega ljudskega odbora se je večinoma omejevala na razgovore in posvetovanja z upravami podjetij, na opozarjanja, da je potrebno in bolj koristno, če bi sklade porabili predvsem za investicije, izboljšanje tehničnih pogojev v trgovini in gostinstvu, za graditev modernih prodajaln itd. Ta prizadevanja pa niso rodila posebnih rezultatov. Odbor je poskušal, da bi take težnje zmanjšal vsaj pri na novo ustanovljenih trgovinskih organizacijah, ki jim kot podlaga za razdelitev skladov ni moglo služiti l. 1956, in jim je določil višji odstotek obveznega odvajanja v družbeni investicijski sklad. Toda tudi ta ukrep je spremljalo novo navijanje cen.

Da bi opravičila prekomerno delitev presežkov, so številna trgovinska podjetja med letom predložila občinskemu ljudskemu odboru nove tarifne pravilnike z znatno povišanimi tarifnimi postavkami. Ker ti predlogi niso imeli formalnih pomanjkljivosti, jih je odbor večinoma odobril, ker je bil po zakonu dolžan to storiti. Ko je bila uveljavljena uredba o spremembah in

dopolnitvah uredbe o razdelitvi skupnega dohodka, se je prvi odlok, ki ga je sprejel ljudski odbor občine Center, pravzaprav njegov zbor proizvajalcev, nanašal na odgoditev trošenja skladov vseh podjetij. Enake odloke so uveljavile tudi ostale štiri občine mesta Sarajeva. Po tem odloku ni nobeno podjetje upravičeno, da bi do sprejetja zaključnega računa ali do odobritve občinskega ljudskega odbora razpolagalo s temi skladi, posebno če gre za razdelitev presežka. Zbori proizvajalcev vseh občin bodo ob odobravanju zaključnih računov določili, kolikšen del skladov morajo posamezna podjetja vplačati v družbeni investicijski sklad mesta (v Sarajevu je ta sklad centraliziran), če gre za trgovinska in gostinska podjetja, oziroma kolikšen odstotek skladov morajo zunanjetrgovinska podjetja obvezno ohraniti za svoje investicije.

Kar se tiče proizvajalnih podjetij, ljudski odbor občine Center ni imel težav. Res so bila podjetja, ki so dosegla velike uspehe in na račun presežka razdelila več plač. Toda na primer v Tobačni tovarni in tovarni nogavic »Ključ« so lahko ugotovili, da so presežki nastali z večjim trudom kolektiva, z boljšo delovno organizacijo, s povečanjem storilnosti na človeka in posebno z boljšo organizacijo v prodaji blaga. Kolektivi proizvajalnih podjetij so bili razen tega skromnejši. Zanimivo je, da je ljudski odbor občine Center na podlagi analiz prišel do prepričanja, da je to rezultat dejstva, da so v proizvajalnih podjetjih o razdelitvi presežka odločali izključno delavski sveti, medtem ko so v trgovini odločale ali dajale pobudo uprave podjetij.

I. B.